

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Roman Trzaskowski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa A. O.
przeciwko P. sp. z o.o. w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 sierpnia 2018 r.,
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w P.
postanowieniem z dnia 7 lutego 2018 r., sygn. akt X Ga (...),

"Czy samo złożenie pozwu do sądu, bez uprzedniego zgłoszenia roszczenia bezpośrednio zobowiązanemu do jego zaspokojenia, jest wystarczające do zachowania terminu z art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 672), w sytuacji, gdy odpis pozwu doręczony został pozwanemu po upływie terminu wskazanego w powołanym przepisie?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Powódka A. O. w pozwie skierowanym przeciwko spółce P. sp. z o.o. w P. domagała się zasądzenia kwoty 60.000 zł tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości jej nieruchomości w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P., wskazując jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst Dz.U z 2013 r., poz. 1232 ze zm.; dalej jako p.o.ś.). Wyrokiem z dnia 7 lutego 2017 r. Sąd Rejonowy w P. oddalił powództwo uznając,

że roszczenie powódki wygasło wobec tego, że wystąpiła z żądaniem zapłaty po upływie terminu określonego w art. 129 ust. 4 powołanej ustawy. Przepis ten ustanawia termin zawity do zgłoszenia żądań w celu zachowania prawa ich dochodzenia przed sądem. Uchwała Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P., który objął nieruchomość stanowiącą własność powódki, weszła w życie 28 lutego 2012 r. Przed wszczęciem procesu, co nastąpiło w dniu 21 grudnia 2013 r., powódka nie wzywała pozwanej do zapłaty dochodzonej kwoty. Doręczenie pozwanej odpisu pozwu, co mogłoby pełnić funkcję dojścia do wiadomości oświadczenia woli (art. 61 k.c.), nastąpiło jednak dopiero w dniu 30 lipca 2014 r. (art. 61 k.c.), czyli po upływie dwuletniego terminu, o którym stanowi art. 129 ust. 4 p.o.ś. Samo wniesienie pozwu w dniu 21 grudnia nie czyniło zadość terminowemu zgłoszeniu żądania zapłaty.

Rozpoznając sprawę na skutek apelacji powódki Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości, które ujął w przytoczone na wstępie zagadnienie prawne. Wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych sporne jest, jak należy rozumieć zwrot z art. 129 ust. 4 p.o.ś.: „wystąpienie z roszczeniem”, to jest, czy uprawniony musi w terminie dwuletnim zgłosić swoje żądanie bezpośrednio obowiązanemu, czy też wystarczy, że skieruje je od razu do sądu, wnosząc pozew, którego odpis sąd następnie doręczy obowiązanemu. Dla wsparcia każdego z tych poglądów Sąd Okręgowy przytoczył sygnatury orzeczeń Sądu Najwyższego i stanowczo, z powołaniem się m.in. na uchwały z dnia 12 maja 2017 r. III CZP 7/17 (OSNC z 2018 r., z. 2, poz. 13) i z dnia 15 września 2017 r. III CZP 37/17 (OSNC z 2018 r. z. 7 - 8, poz. 68), opowiedział się za poglądem drugim.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustanowiona w art. 390 § 1 k.p.c. instytucja pytań prawnych, jako odstępstwo od konstytucyjnej zasady niezawisłości orzeczniczej sędziów, którzy w sprawowaniu swojego urzędu podlegają jedynie Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), wymaga ścisłej wykładni (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1999 r., III CZP 62/98, OSNC z 1999 r., z. 10, poz. 166). Merytoryczna, wiążąca pomoc prawna uchwały Sądu

Najwyższego, może mieć miejsce wyłącznie wtedy, kiedy zachodzi rzeczywista potrzeba wyjaśnienia poważnych wątpliwości o decydującym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy. W związku z tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że każde zagadnienie prawne stanowiące przedmiot pytania sądu drugiej instancji przede wszystkim musi budzić poważne wątpliwości, musi być sformułowane na podstawie okoliczności mieszczących się w stanie faktycznym, a także musi pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, tak, aby udzielenie odpowiedzi było niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego.

Wątpliwości Sądu pytającego uzasadniające podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały muszą mieć nie tylko charakter obiektywny, ale muszą też wystąpić wątpliwości subiektywne, ponieważ bez nich skład orzekający nie miałby potrzeby przedstawiania zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. nie publ. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 113/09 oraz z dnia 24 lutego 2009 r., III CZP 144/08). W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego sąd pytający musi nie tylko przedstawić, na czym polegają wątpliwości prawne, ale także musi wykazać, że mają one poważny charakter. Przesądza to o obowiązku Sądu pytającego szczegółowego uzasadnienia, że dotychczasowe orzecznictwo jak również doktryna nie dają podstaw do usunięcia wątpliwości prawnych, które pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy. W postanowieniu z dnia 25 stycznia 2007 r. (III CZP 100/06, nie publ.) Sąd Najwyższy wskazał, że uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego powinno zawierać możliwe rozwiązania danego zagadnienia, które w ocenie sądu rozpatrującego środek odwoławczy mogą wchodzić w rachubę oraz przedstawienie argumentów w stosunku do każdego z nich.

Zadaniem Sądu Najwyższego, któremu przedstawiono do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne jest w pierwszej kolejności zbadanie, czy pytanie prawne spełnia wszystkie te kryteria (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC z 1997 r., z. 1, poz. 9, czy z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 67/08, nie publ., z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ.).

W okolicznościach sprawy już tylko wstępna ocena postanowienia Sądu Okręgowego i jego uzasadnienia wyklucza przyjęcie, że Sąd ten miał rzeczywiste wątpliwości prawne w przedstawionej do rozstrzygnięcia materii. Niezależnie od tego, że dwie uchwały Sądu Najwyższego, z dnia 12 maja i 15 września 2017 r. zawierają wystarczającą odpowiedź na wątpliwości ujęte w przedstawionym zagadnieniu, to nadto Sąd Okręgowy nie miał żadnych wątpliwości, co do poprawności argumentacji prawnej zaprezentowanej w tych uchwałach skoro wyrażony w nich pogląd w całości zaaprobował.

W tej sytuacji, w świetle art. 86 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 r. ze zm.), brak jest podstawy prawnej do udzielania przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne, wobec czego orzeczono jak w sentencji.

aj